

Kriminalvårdsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 22 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014 om kriminalvård. Yrkandena rör bl.a. frågor om kriminalvårdens vårdande och rehabiliterande insatser, utsluttsning, permissioner och villkorlig frigivning.

Utskottet föreslår med anledning av en motion från M, C, FP, och KD ett tillkännagivande till regeringen. Regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag om skärpta regler för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet.

Utskottet föreslår att övriga motioner avslås.

I ärendet finns 13 reservationer (S, M, SD, MP, C, V, FP, KD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Kriminalvårdens vårdande och rehabiliterande insatser	7
Utslussning	17
Kriminalisera rymningar	20
Kameraövervakning	22
Besök	23
Permissioner	24
Elektronisk övervakning	26
Villkorlig frigivning	27
Nya kriminalvårdsanstalter	29
Avtal om överförande av straffverkställighet	30
Reservationer	34
1. Ändring av påföljdssystemet, punkt 1 (M, C, FP, KD)	34
2. Nya former för samverkan, punkt 2 (M, C, FP, KD)	34
3. Yrkesutbildning på anstalt, punkt 3 (M, C, FP, KD)	35
4. Särskilda utslussningsåtgärder, punkt 7 (M, C, FP, KD)	36
5. Kriminalisera rymningar, punkt 9 (SD)	36
6. Kameraövervakning, punkt 10 (SD)	37
7. Besök, punkt 11 (SD)	38
8. Permissioner, punkt 12 (SD)	38
9. Elektronisk övervakning, punkt 13 (SD)	39
10. Avveckla villkorlig frigivning, punkt 14 (SD)	39
11. Villkorlig frigivning vid återfall i likartad brottslighet, punkt 15 (S, MP, V)	40
12. Nya kriminalvårdsanstalter, punkt 17 (SD)	40
13. Avtal om överförande av straffverkställighet, punkt 18 (SD)	41
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	43

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändring av påföljdssystemet**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Reservation 1 (M, C, FP, KD)

2. **Nya former för samverkan**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Reservation 2 (M, C, FP, KD)

3. **Yrkesutbildning på anstalt**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Reservation 3 (M, C, FP, KD)

4. **Drogfria kriminalvårdsanstalter**

Riksdagen avslår motion

2014/15:1330 av Margareta B Kjellin (M).

5. **Farmakologisk behandling och social terapi**

Riksdagen avslår motion

2014/15:882 av Tuve Skånberg (KD).

6. **Utveckla vård och behandling**

Riksdagen avslår motion

2014/15:458 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S).

7. **Särskilda utslussningsåtgärder**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Reservation 4 (M, C, FP, KD)

8. **Förbättra övergången mellan anstalt och frigivning**

Riksdagen avslår motion

2014/15:2147 av Shadiye Heydari (S).

9. **Kriminalisera rymningar**

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:86 av Edward Riedl (M) och

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 21.

Reservation 5 (SD)

10. Kameraövervakning

Riksdagen avslår motion

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD) yrkande 2.

Reservation 6 (SD)

11. Besök

Riksdagen avslår motion

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD) yrkande 1.

Reservation 7 (SD)

12. Permissioner

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkande 3,

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 34 och

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD) yrkande 3.

Reservation 8 (SD)

13. Elektronisk övervakning

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 31.

Reservation 9 (SD)

14. Avveckla villkorlig frigivning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 7 och

2014/15:2875 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1.

Reservation 10 (SD)

15. Villkorlig frigivning vid återfall i likartad brottslighet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör skärpa reglerna för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 12.

Reservation 11 (S, MP, V)

16. Villkorlig frigivning efter avtjänad strafftid

Riksdagen avslår motion

2014/15:2875 av Fredrik Schulte (M) yrkande 2.

17. Nya kriminalvårdsanstalter

Riksdagen avslår motion

2014/15:1110 av Kent Ekeroth (SD).

Reservation 12 (SD)

18. Avtal om överförande av straffverkställighet

Riksdagen avslår motion

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 15.

Reservation 13 (SD)

Stockholm den 19 mars 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeroth (SD), Johan Hedin (C), Petter Löberg (S), Adam Martinen (SD), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Pia Hallström (M), Ellen Juntti (M), Stefan Nilsson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 22 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2014 om kriminalvård. Yrkandena rör bl.a. frågor om kriminalvårdens vårdande och rehabiliterande insatser, utslussning, permissioner och villkorlig frigivning.

Utskottets överväganden

Kriminalvårdens vårdande och rehabiliterande insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en ändring av påföljdssystemet, formerna för samverkan, drogfrihet, farmakologisk behandling i kombination med terapi och om utveckling av vård och behandling.

Jämför reservationerna 1 (M, C, FP, KD), 2 (M, C, FP, KD) och 3 (M, C, FP, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga om påföljdssystemet bör ändras för att möjliggöra ett ökat fokus på eftervård och behandling av gärningsmän som begått övergrepp mot en person i en nära relation. Motionärerna anför att det även kan vara fråga om ökade möjligheter att tvinga gärningsmän att delta i behandling i kombination med t.ex. fängelsestraff, eller om en möjlighet att förordna om eftervård.

I motion 2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om behovet av nya former för samverkan mellan Kriminalvården och andra aktörer i syfte att förbättra möjligheterna till återanpassning till ett liv fritt från kriminalitet. I samma motion yrkande 5 anfördes att man bör stärka tillgången till yrkesutbildning på anstalt.

I motion 2014/15:1330 av Margareta B Kjellin (M) yrkas att alla kriminalvårdsinrättningar ska vara fria från narkotika och att ingen behandling med ersättningspreparat likt Metadon och andra närliggande substanser ska få förekomma. Motionären anför vidare att det för varje intagen ska upprättas en individuellt utformad verkställighetsplan.

I motion 2014/15:882 av Tuve Skånberg (KD) yrkas att farmakologisk behandling i kombination med psykologisk och social terapi ska användas för att en dömd pedofil ska få villkorlig frigivning.

I motion 2014/15:458 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (båda S) yrkas att de som vårdats inom kriminalvården ska ges riktiga förutsättningar att efter avtjänat straff kunna återgå till ett normalt liv i samhället. Motionärerna anför att det är viktigt att utveckla vård och behandling inom kriminalvården och att satsa på effektiva behandlingsprogram. Möjligheterna att utbilda sig under strafftiden bör öka.

Bakgrund

Återfallsförebyggande arbete

I budgetpropositionen för 2015 anförs bl.a. följande (prop. 2014/15:1 utg.omr. 4 s. 25).

Att förbereda de intagna för ett liv i frihet utan kriminalitet och missbruk är en av myndighetens [Kriminalvårdens] viktigaste uppgifter. För att understryka vikten av att tiden i anstalt används till att samordna och fokusera insatser kring individerna vill regeringen lyfta fram det återfallsförebyggande arbetet och samverkan med andra aktörer som prioriterade områden inom myndighetens verksamhet. Genom att redan i början av verkställigheten planera för en individuellt utformad och väl planerad verkställighet kan Kriminalvården bedriva ett strukturerat och individanpassat arbete. För att ytterligare stärka insatserna mot våldsamma män har Kriminalvården i uppdrag att genomföra en kraftfull och långvarig satsning riktad mot denna grupp.

I Kriminalvårdens regleringsbrev för 2015 anges att återfallsförebyggande arbete ska vara ett prioriterat område. Av regleringsbrevet framgår att Kriminalvården ska intensifiera det återfallsförebyggande arbetet för intagna i anstalt och klienter i frivård. Detta arbete ska ta sin utgångspunkt i väl underbyggd kunskap om vad som är verkningsfullt och inriktas på de faktorer som har störst betydelse för risken för återfall i brott. Kriminalvården ska utveckla sin förmåga att upprätta individuella och ändamålsenliga verkställighetsplaner för klienterna. Dessa ska planeras och utformas efter samråd med klienten och i samverkan med berörda myndigheter. Kriminalvården ska utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de intagna på livet efter tiden i anstalt. Kriminalvården ska i arbetet med de återfallsförebyggande åtgärderna rikta särskilt fokus mot unga samt klienter med våldsproblem.

Av samma regleringsbrev framgår att även samverkan ska vara ett prioriterat område. I regleringsbrevet anges att Kriminalvården ska säkerställa att varje klient får en sammanhängande och ändamålsenlig verkställighet utan avbrott i de återfallsförebyggande insatserna. Detta ska myndigheten göra genom att ytterligare utveckla myndighetens interna samverkan. Kriminalvården ska, i syfte att stärka det återfallsförebyggande arbetet, ytterligare utveckla myndighetens externa samverkan. Det gäller såväl i förhållande till andra myndigheter, kommuner och landsting som till civila aktörer och organisationer i den ideella sektorn.

Vidare har Kriminalvården ett pågående uppdrag att genomföra en särskild satsning med inriktning på att ytterligare stärka de återfallsförebyggande insatser som riktas mot gruppen våldsamma män inom ramen för myndighetens olika verksamheter (Ju2013/4393/KRIM). Satsningen ska bl.a. omfatta förstärkta insatser avseende riskbedömningar och behandlingsinsatser som riktas mot olika grupper av våldsbrottsdömda. Kriminalvården har även ett pågående uppdrag att göra en särskild satsning på åtgärder ägnade att förstärka det återfallsförebyggande arbetet för unga under verkställighetstiden

(Ju2013/4394/KRIM). Båda uppdragen ska redovisas i myndighetens årsredovisningar för 2014 och 2015 och slutredovisas senast den 31 mars 2017.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 framgår (s. 27) att knappt en tredjedel av alla som avslutade sin verkställighet inom Kriminalvården 2014 har deltagit i någon typ av behandlingsprogram. För de som fullföljt ett program kan man för vissa påföljder se en svag ökning av de längre (och mer effektfulla) programmen, men det är för tidigt att dra några slutsatser. Syftet med Kriminalvårdens behandlingsprogram är att förhindra återfall i brott genom att ge klienten nya kunskaper, färdigheter och insikter. Programmen ackrediteras, vilket betyder att de genomgår en vetenskaplig bedömning, där en oberoende forskarpanel granskar programmets innehåll och sättet att genomföra det på. På så vis säkras vi att behandlingen vilar på vetenskaplig grund och kan förväntas ha effekt på risken för återfall i brott. Samtliga program utvärderas med avseende på effekter. Om ett program inte har förväntade effekter tas det bort ur Kriminalvårdens programutbud (s. 30).

Av Kriminalvårdens årsredovisning 2014 framgår (s. 30) att 11 olika ackrediterade behandlingsprogram har bedrivits inom frivården, och 13 på anstalt har bedrivits under 2014. Förändringarna är att Puls, som är ett behandlingsprogram med fokus på aggressivitet och våld, har tagits upp bland de ackrediterade programmen samtidigt som Prime for life (PFL), som är ett riskreduktionsprogram med målet att förebygga alkohol- och drogrelaterade problem, har avvecklats. PFL avvecklades eftersom utvärderingen visade att programmet inte minskar återfall i brott eller påverkar missbruksrelaterade brott i önskad riktning. Programmet var utbrett, och avvecklingen ger därför utslag på utfallet. På kort sikt kommer det inte att kunna ersättas. Behandlingsprogrammet Entré är under utveckling. Entré riktar sig till klienter som vill lämna organiserad brottslighet eller bryta ett mönster av våldsbrottslighet, och har under året prövats för våldsdömda högriskklienter i frivård. Även programmet R&R2ADHD är under utveckling. Programmet riktar sig specifikt till klienter med adhd och har under 2014 prövats på sex verksamhetsställen, både anstalt och frivård. Därutöver pågår ett försök med internetbaserad behandling för spelberoende. Dessutom är ett individuellt baserat relationsvåldsprogram under utveckling. Från Justitiedepartementet har information lämnats om att avsikten är att komplettera behandlingsprogrammet Idap (Integrated Domestic Abuse Programme), som till övervägande del i dag är inriktat på behandling i grupp, med ett individuellt program.

Inom Kriminalvården bedrivs även behandling enligt programmet Ros. Ros står för Relation och samlevnadsprogrammet och riktar sig till män dömda för alla typer av sexualbrott. Här jobbar man med sådana frågor som relationer, empati och hur man lär sig att leva i jämlika relationer. Ros ges både i grupp och individuellt.

Det framgår även av Kriminalvårdens årsredovisning (s. 30) att antalet klienter som har påbörjat respektive fullföljt ett behandlingsprogram har minskat under 2014. Det beror huvudsakligen på avvecklingen av programmet PFL. Programmet genomgicks tidigare av ca 2 500 klienter årligen. Räknar man

bort PFL så har antalet påbörjade och fullföljda program ökat under 2014, samtidigt som antalet klienter minskat. 34 procent av de som är dömda för våldsbrott (anstalt och frivård) har deltagit i något behandlingsprogram. De som är dömda för våldsbrott deltar dock fortfarande i låg utsträckning i program med inriktning mot just våldsbrottslighet, även om en ökning kan ses jämfört med 2013. Satsningen på program riktade mot våldsproblematik har intensifierats och under 2014 har medellånga program med inriktning mot våld börjat bedrivas på fler anstalter och frivårdskontor (s. 31).

Antalet klienter som deltagit i behandlingsprogrammen Entré, Puls eller VPP (våldspreventivt program) som avser allmänt våld har ökat från ca 100 klienter 2013 till drygt 350 klienter 2014. De motiverande insatserna riktade mot målgruppen har ökat och påbörjas nu redan i häktet (s. 37).

Riksrevisionen har inlett en granskning av statens insatser för att förhindra återfall i brott inför och efter frigivning, med utgångspunkt i en genomförd förstudie. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i mars 2015. Riksrevisionen anger att brottslighet förutom mänskligt lidande innebär stora kostnader för samhället. Regeringen har fastslagit att de brottsförebyggande åtgärderna ska inriktas på insatser som motverkar att dömda återfaller i brott. Särskilt viktiga är insatser inför och efter frigivning. Det kan t.ex. handla om att underlätta möjligheterna till försörjning, egen bostad, utbildning, psykiatrisk vård eller hjälp att undvika missbruk. I det återfallsförebyggande arbetet ska Kriminalvården därför samverka med bl.a. Arbetsförmedlingen, Kronofogden, socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt med olika aktörer i civilsamhället. Enligt Riksrevisionen finns det tecken på otillräcklig samordning mellan olika instanser inom Kriminalvården, men också på bristande samverkan mellan myndigheterna. Andelen som återfaller i brott har länge varit oförändrad. I genomsnitt återfaller omkring 40 procent av alla dömda, och bland dem som dömts till fängelsestraff är andelen ca 70 procent. Syftet med Riksrevisionens granskning är att undersöka om det nuvarande systemet och samordningen mellan olika aktörer ger goda förutsättningar att bedriva det återfallsförebyggande arbetet effektivt. Granskningen ska också undersöka om det finns brister i planering och genomförande av olika insatser utifrån klientens behov och om insatserna generellt sett är för få. Granskningen kommer att fokusera på de övergripande förutsättningarna för det återfallsförebyggande arbetet och tar sin utgångspunkt i aktuell forskning.

Den tidigare regeringen tillsatte den 26 juni 2014 en särskild utredare med uppdraget att analysera kostnadseffektiviteten i Kriminalvården samt föreslå hur det återfallsförebyggande arbetet kan utvecklas och förstärkas. Den nya regeringen, som tillträdde under hösten 2014, beslutade emellertid den 22 januari 2015 att avsluta nämnda utredning.

Verkställighetsplanering

Av 1 kap. 5 § fängelselagen (2010:610) framgår att verkställighet av fängelse ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och så att

negativa följder av frihetsberövandet motverkas. Verkställigheten ska, i den utsträckning det är möjligt, och utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, särskilt inriktas på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott. För varje intagen ska det upprättas en individuellt utformad verkställighetsplan. Verkställigheten ska planeras och utformas efter samråd med den intagne och i samverkan med berörda myndigheter.

Av 6 § fängelseförordningen (2010:2010) framgår att en verkställighetsplan ska grundas på en utredning om den intagnes behov av stöd och kontroll och om vilka åtgärder som bör vidtas under verkställigheten för att minska risken för återfall i brott. Förutsättningarna för att bevilja den intagne ett tillstånd till en sådan utslussningsåtgärd som avses i 11 kap. 1 § fängeslagen (2010:610) ska särskilt övervägas. Vid utformningen av verkställighetsplanen ska hänsyn tas till anstaltstidens längd och den intagnes motivation till förändring. Hänsyn ska också tas till brottsoffer och andra som berörs av verkställigheten. Verkställighetsplanen ska följas upp fortlöpande och ändras när det finns anledning till det. Av 7 § fängelseförordningen framgår att inför frigivningen ska verkställighetsplanen vara särskilt inriktad på konkreta åtgärder som kan underlätta övergången till ett liv i frihet. Samverkan ska utifrån den intagnes behov ske i lämplig tid, med socialnämnden, hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Vid behov ska samverkan också ske med andra myndigheter, organisationer och enskilda.

I Kriminalvårdens regleringsbrev för 2015 anges som en del av det prioriterade området återfallsförebyggande arbete att Kriminalvården ska utveckla sin förmåga att upprätta individuella och ändamålsenliga verkställighetsplaner för klienterna som planeras och utformas efter samråd med klienten och i samverkan med berörda myndigheter.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 framgår att det under året gjorts omfattande insatser för att öka kvaliteten i verkställighetsplaneringen. Effekterna av detta förväntas inte synas förrän tidigast i slutet av 2016 (s. 7). Varje klient ska ha en individuell plan för verkställigheten (VSP). Verkställighetsplaneringen syftar till att fylla tiden i Kriminalvården med aktiviteter som ska minska risken för återfall i brott. När det gäller intagna i anstalt är ett annat syfte att motverka negativa följder av frihetsberövandet. Planen ska omfatta klientens hela verkställighet. Anstalterna ansvarar för verkställighetsplaneringen i anstalt. För frivårdsklienter ansvarar frivården för verkställighetsplaneringen. Frivården är dessutom med redan från början i planeringen för de anstaltsklienter som ska frigives villkorligt med övervakning (s. 27).

Av de nyintagna i anstalt som hade en strafftid om minst 30 dagar och hade verkställt minst 30 dagar fick 93 procent en verkställighetsplan (VSP) under 2014. Motsvarande siffra för 2013 och 2012 var 93 respektive 90 procent (s. 94).

Sysselsättning

Enligt 3 kap. 1 § fängelselagen ska en intagen ges möjlighet till sysselsättning i form av arbete, utbildning, brotts- och missbruksrelaterad programverksamhet eller annan strukturerad verksamhet.

I Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 anges (s. 29) att en intagen bör erbjudas 30–40 timmars sysselsättning per vecka. De flesta anstalter erbjuder 30 timmar. Sysselsättningen ska utformas utifrån den intagnes behov och syfta till att den intagne ska få arbetsträna, erhålla nya kunskaper och färdigheter samt förbereda sig för att själv kunna försörja sig. Sysselsättningsgraden beräknas som utnyttjad programtid (lika med antal sysselsättningstimmar) i förhållande till tillgänglig programtid. Sysselsättningsgraden har ökat något jämfört med 2013, från 79 till 81 procent. Av totalt 47 anstalter ligger 22 på eller över 85 procent sysselsättningsgrad, vilket är en förbättring jämfört med 2013. Ytterligare ett antal ligger strax under. 13 anstalter ligger under 75 procent sysselsättningsgrad, jämfört med 11 anstalter förra året av totalt 50.

I Kriminalvårdens årsredovisning 2014 påpekas (s. 39) att precis som tidigare år påverkas sysselsättningsgraden av att specialavdelningarna har svårt att erbjuda sysselsättning. På dessa avdelningar vistas intagna som är svårmotivade och som ofta saknar basala kunskaper och färdigheter. Andra hinder för en bra sysselsättningsgrad är dåligt utformade lokaler, vissa säkerhetsåtgärder som kräver differentiering av intagna samt brist på lämplig sysselsättning. Det nämnas också att kravet enligt fängelselagen att erbjuda alla intagna sysselsättning ibland konkurrerar med kravet på viss kostnadstäckning i arbetsdriften. Det gäller särskilt inom monterings- och förpackningsindustrin, som sysselsätter många men inte genererar tillräckligt med intäkter.

I Kriminalvårdens årsredovisning anges också (s. 39) att Kriminalvårdens intagna och klienter omfattas av normaliseringsprincipen, som innebär att de ska ha samma service som övriga samhällsmedborgare och att samhällets ordinarie välfärdsutbud ska tillgodose även deras behov. Det är Kriminalvårdens uppgift att verka för att normaliseringsprincipen fungerar i praktiken, vilket kräver en väl utvecklad samverkan på alla nivåer med externa parter, t.ex. Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, näringslivet och ideella organisationer. Kriminalvården har i uppdrag att samverka med Arbetsförmedlingen för att underlätta för klienterna att komma in på arbetsmarknaden under placering i en särskild utslussningsåtgärd, efter frigivning och i frivård. Arbetsförmedlingen har i uppdrag att bryta utanförskapet för personer som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Varje anstalt och frivårdskontor har en utsedd kontaktperson gentemot Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen har i sin tur en eller flera utsedda arbetsförmedlare eller kontaktpersoner mot varje anstalt och frivårdskontor. Samordning av insatser som rör klienternas möjligheter till inträde på arbetsmarknaden styrs genom Nationella samarbetsgruppen (NSG), med deltagare på chefsnivå från både Kriminalvården och Arbetsförmedlingen.

Kriminalvården medverkade under 2011-2014, enligt vad som framgår av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 9) i projektet Explosion, som finansierats av Europeiska socialfonden (ESF). Målet med projektet är att Kriminalvården, tillsammans med Arbetsförmedlingen och Coompanion, ska öka kunskaperna hos såväl personal som intagna på anstalt, och visa möjligheterna med att arbeta med arbetsintegrerade sociala företag som en väg för intagna till inträde på arbetsmarknaden. När kännedomen om sociala företag ökar förväntas det bidra till att dessa blir ett naturligt alternativ för att slussa ut intagna till arbetsmarknaden. Fyra anstalter har deltagit i projektet och ett tiotal klienter, främst kvinnor, har hittills slussats ut via sociala företag. En förberedande utbildning Min väg till arbete har upphandlats av Arbetsförmedlingen och kan sedan mars 2014 avropas för landets samtliga anstalter. Utbildningen är fem veckor lång och syftar till att öka klienternas kunskaper och anställningsbarhet. 2013 var första året då det fanns arbetsförmedlare på varje frivårdskontor, precis som i anstalterna. Någon nationell utvärdering av arbetssättet har ännu inte gjorts, men signalerna från ett flertal frivårdskontor och arbetsförmedlare antyder att frivården nu har ett större fokus på klienternas behov av arbete för att försörja sig. Två regionala utvärderingar av satsningen kopplade till klientgrupperna kvinnor och ungdomar har genomförts (hösten 2013 och våren 2014). Dessa indikerade att samarbetet verkar ge bättre resultat när det gäller unga än när det gäller kvinnor, samt att arbetsförmedlarna inte i tillräcklig grad användes som experter i sysselsättningsfrågan. Målet är att nå alla klienter med åtgärdsbehov, vilket inte var uppfyllt vid tiden för granskningarna.

Under 2012–2014 hade Kriminalvården och Arbetsförmedlingen ett gemensamt regeringsuppdrag att finna åtgärder som främjar dömda kvinnors förutsättningar på arbetsmarknaden (Ju2012/3982/KRIM). I årsredovisningen för 2014 anger Kriminalvården (s. 39 f.) att uppdraget bl.a. resulterade i att myndigheterna ska arbeta vidare med en gemensam kompetensutveckling för personalen och en utveckling av samarbetet med arbetsintegrerade sociala företag som en väg ut på arbetsmarknaden för denna målgrupp.

Krami är en samverkan mellan Arbetsförmedlingen, Kriminalvården och de berörda kommunerna som syftar till att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer som har varit i kontakt med Kriminalvården. Under 2014 bedrevs Kramiverksamheter på 21 orter, vilket i stort sett är samma omfattning som 2013. Över en treårsperiod har verksamheten utökats med sex verksamheter och sex orter. Bland annat med utgångspunkt från en utvärdering av Krami pågår ett utvecklingsarbete i syfte att öka enhetligheten med hänsyn tagen till att verksamheten är ett samarbete mellan tre myndigheter. Prioriterat i utvecklingsarbetet är att ta fram ett gemensamt handläggarstöd för Krami som ska beskriva hur arbetet ska bedrivas, och som ska bli normerande för Arbetsförmedlingens och Kriminalvårdens medarbetare.

Av Brottsförebyggande rådets (Brå) regleringsbrev för 2015 framgår att rådet har ett pågående uppdrag att kartlägga sysselsättningen för intagna i kriminalvårdsanstalt. I uppdraget ingår att kartlägga omfattningen och karaktären på sysselsättningen för olika grupper av intagna vid olika anstalter, däribland

anstalter i olika säkerhetsklasser, samt undersöka vilka faktorer som styr vilken sysselsättning som de intagna anvisas. Utvecklingen och tillgången till arbetsmarknadsutbildning under verkställigheten ska belysas särskilt. I uppdraget ingår att göra en bedömning av i vilken utsträckning sysselsättningen underlättar de intagnas återanpassning i samhället och i övrigt har positiva effekter. Vidare ingår att belysa hur sysselsättningen kan utvecklas samt vid behov föreslå förändringar. Kvinnors situation ska belysas särskilt mot bakgrund av regeringsuppdrag (Ju2012/3982/KRIM) om åtgärder för att främja dömda kvinnors förutsättningar på arbetsmarknaden. Vidare ska en jämförelse mellan situationen i Sverige och andra relevanta länder göras. Uppdraget ska genomföras i samråd med Kriminalvården och redovisas senast den 16 november 2015.

Klientutbildning

I Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 anges (s. 31) att vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå bedrivs i anstalt, liksom utbildning i svenska för invandrare (SFI). I mån av resurser finns möjlighet att studera på högskolenivå. I 36 anstalter bedrivs arbetsmarknadsutbildning som upphandlas av Arbetsförmedlingen i samråd med Kriminalvården. Även yrkesinriktad utbildning i Kriminalvårdens regi bedrivs vid några anstalter, däribland formell yrkesutbildning enligt Skolverkets ämnesplaner.

Skolinspektionen genomförde 2012 en kvalitetsgranskning som ledde till att Kriminalvården utarbetade en åtgärdsplan som skulle genomföras under 2014. Åtgärdsarbetet följdes upp av Skolinspektionen i en tillsyn i slutet av 2013. Den synade verksamheten bedömdes hålla en sådan kvalitet att tillsynen avslutades. Arbetet med åtgärderna har försenats, men följande har hittills kunnat genomföras:

- Ett systemstöd för central antagning håller på att ta form som stöd för hantering av ansökningar. Planen är att stödet ska implementeras successivt under 2015.
- För att stärka studie- och yrkesvägledningens roll har ett pilotprojekt inletts under hösten 2014. Projektet handlar om att vidga vägledningssamtalen med klienterna till att inkludera en övergripande kompetenskartläggning, vilket kan bli grunden för en valideringsprocess.
- För att förbättra dokumentationen av klienternas studieplaner pågår ett samarbete med projektet Ny VSP.
- En yrkesutbildning inom trädgårdsodling har utvecklats i Kriminalvårdens regi enligt Skolverkets ämnesplaner.
- Arbetet för att uppnå en likvärdig bedömning och betygsättning har inletts och kommer att fortgå under 2015.
- Särskilda insatser har inletts för att motivera de intagna som har störst behov av studier.

Inom ramen för regeringsuppdraget avseende unga i kriminalvård har en tredje studie- och yrkesvägledare anställts. Denna har till uppgift att kontakta alla unga intagna vid landets häkten. En första delrapport visar att insatsen värdesätts högt av klienterna och att studierna snabbare kommer i gång, eller fortsätter, i de fall den unga placeras på anstalt.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 framgår (s. 32) att något färre klienter har påbörjat något färre kurser och utbildningar jämfört med 2013. Det sjunkande antalet verkställigheter innebär dock att omfattningen av studier ligger på ungefär samma nivå.

Drogscreening

I Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 anges (s. 49) att arbetet med drogprevention är viktigt för personalens och de intagnas säkerhet och även är en av de viktigaste förutsättningarna för ett framgångsrikt behandlingsarbete mot missbruk. Arbetet genomförs i form av en aktiv visitationsverksamhet, behandlingsverksamhet och uppföljning i form av provtagning. Under flera år har en så kallad drogscreening utförts två gånger om året, då provtagning görs i stor skala på anstalt och häkte och sammanställs på nationell nivå. Drygt 600 prover har lämnats vid varje tillfälle och samtliga har testats för de s.k. klassiska preparaten (exempelvis cannabis, opiater och kokain). Både antalet detekterbara substanser och antalet provmetoder utvecklas kontinuerligt, och vid varje provtillfälle har ungefär 150 prov genomgått en så kallad fördjupad screening. Det innebär att de även testas mot ett hundratal substanser som förekommer på nätet, samt på senare tid ett fyrtiotal varianter av drogen spice.

Screeningen har flera år i rad visat en mycket låg nivå av narkotikaförekomst, sammantaget ca 1 procent av proven. Det finns ingenting som indikerar att en förändring skedde inom det området under 2014. Däremot har spice lyfts fram som en hotbildsförskjutning. I syfte att få en bild av hur stort problemet med spice är inom anstaltsbeståndet, valde Kriminalvården att under 2014 endast genomföra en screening, och då endast testa mot spice. Testningen utfördes enligt den mest utvecklade metoden som finns att tillgå, vilket innebär att ett femtiotal varianter kunde detekteras. Inget av de knappt 600 proven visade förekomst av spice. Det är svårt att dra några säkra slutsatser av detta eftersom drogen har så många varianter som i dagsläget inte går att detektera. Att detekterbara varianter inte verkade förekomma bedöms dock som tillfredsställande. Samtidigt utvecklar Kriminalvården alternativa metoder för att detektera spice, bl.a. genom narkotikasökhundar.

Utskottets ställningstagande

En av Kriminalvårdens viktigaste uppgifter är att förbereda de intagna för ett liv i frihet utan kriminalitet och missbruk. Den intagnes verkställighet av ett fängelsestraff ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Utskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen i Kriminalvårdens regleringsbrev angett det återfallsförebyggande arbetet som ett prioriterat område. Där anges också att Kriminalvården ska utveckla sin förmåga att upprätta individuella och ändamålsenliga verkställighetsplaner för klienter. Vidare framgår att Kriminalvården i arbetet med de återfallsförebyggande åtgärderna ska rikta särskilt fokus på bl.a. klienter med våldsproblematik. Utskottet konstaterar att Kriminalvården även har ett pågående uppdrag att genomföra en särskild satsning för att ytterligare stärka de återfallsförebyggande insatser som riktas mot gruppen våldsamma män inom myndighetens olika verksamheter.

Syftet med Kriminalvårdens behandlingsprogram är att förhindra återfall i brottslighet. Programmen är ackrediterade, dvs. har genomgått en vetenskaplig bedömning. Samtliga program utvärderas. Som framgår ovan pågår en utveckling av ett individuellt baserat relationsvårdsprogram.

Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete är uppmärksammat av regeringen. I det återfallsförebyggande arbetet ska Kriminalvården rikta ett särskilt fokus på bl.a. klienter med våldsproblematik. Vidare pågår ett kontinuerligt arbete inom Kriminalvården med att utveckla behandlingsprogram. Utskottet ser mot denna bakgrund inte något skäl att ställa sig bakom det tillkännagivande som efterfrågas i motion 2014/15:2973 (M, C, FP, KD) yrkande 5 och avstyrker därmed motionsyrkandet. Med hänvisning till det återfallsförebyggande arbete som bedrivs inom Kriminalvården ser utskottet inte heller något skäl för det tillkännagivande som begärs i motion 2014/15:458 (S) om att de som vårdats inom Kriminalvården ska ges riktiga förutsättningar att efter avtjänat straff kunna återgå till ett normalt liv. Utskottet avstyrker yrkandet. Utskottet konstaterar att det finns anpassade behandlingsprogram för dem som dömts för sexuella övergrepp och avstyrker motion 2014/15:882 (KD).

Samverkan mellan Kriminalvården och andra myndigheter, organisationer i den ideella sektorn, näringsliv och andra aktörer i det omgivande samhället, såväl regionalt som kommunalt, är en förutsättning för ett framgångsrikt återfallsförebyggande arbete. Utskottet ser därför positivt på att också samverkan är ett prioriterat område enligt regleringsbrevet för Kriminalvården. Av myndighetens årsredovisning framgår att det pågår en mängd åtgärder där Kriminalvården samverkar med andra aktörer i syfte att förbättra klienternas möjligheter att anpassa sig till ett liv utan kriminalitet. Utskottet avstyrker mot bakgrund av det anförda motion 2014/15:2986 (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Som framgår ovan pågår också ett aktivt arbete med klientutbildning inom Kriminalvården. Utskottet ser mot bakgrund av detta inte något skäl för ett sådant tillkännagivande som efterfrågas i motion 2014/15:2986 (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Utskottet ser mycket positivt på uppgifterna i Kriminalvårdens årsredovisning om att omfattande kontroller visar att förekomsten av droger är mycket låg. Utskottet, som förutsätter att Kriminalvården fortsätter sina ansträngningar med att förhindra förekomsten av narkotika i anstalter, anser inte att det

behövs någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därmed motion 2014/15:1330 (M).

Utslussning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder och om att övergången mellan anstalten och frigivningen ska förbättras.

Jämför reservation 4 (M, C, FP, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att Kriminalvården ska få i uppdrag att utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de intagna för livet efter tiden på anstalt.

I motion 2014/15:2147 av Shadiye Heydari (S) begärs ett tillkännagivande av att övergången mellan anstalten, frigivningen och hemmet måste förbättras i syfte att minska återfallen i brottslighet.

Bakgrund

Enligt 11 kap. 1–5 §§ fängelselagen (2010:610) är de särskilda utslussningsåtgärder som kan beviljas en intagen frigång, vårdvistelse, vistelse i halvvägshus och utökad frigång.

Frigång innebär att en intagen under dagtid och utanför anstalten utför arbete, får behandling eller deltar i en utbildning eller särskilt anordnad verksamhet. Vid vårdvistelse är den intagne placerad i ett sådant hem som avses i 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), dvs. ett familjehem, eller i ett hem för vård eller boende. Vid vistelse i halvvägshus är den intagne placerad i ett hem som kontrolleras av Kriminalvården och som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och särskild tillsyn. Den som är intagen på ett halvvägshus får inte vistas utanför detta annat än på bestämda tider. Utökad frigång innebär att en intagen under kontrollerade former avtjänar fängelsestraffet i sin bostad. Av 6 § fängelselagen framgår att ett tillstånd till en utslussningsåtgärd ska förenas med de villkor som behövs för att syftet med åtgärden ska uppnås eller för att Kriminalvården ska kunna utöva nödvändig kontroll. Elektroniska hjälpmedel får användas för att kontrollera meddelade villkor.

Utslussningen styrs av en risk- och behovsbedömning och bör ske stegvis; från högre till lägre säkerhetsklass, och därefter till olika former av ytterligare utslussning samt övervakning vid villkorlig frigivning.

Av budgetpropositionen för 2015 framgår (prop. 2014/15 utg.omr. 4 s. 55) att andelen intagna som frigavs direkt från anstalt utan särskild utslussningsåtgärd var 87 procent 2013, vilket är en marginell ökning från föregående år. Antalet påbörjade särskilda utslussningsåtgärder fortsatte att minska under året, förutom för placering i halvvägshus. Minskningen totalt var 12 procent jämfört med föregående år, en minskning som endast delvis kan förklaras av en vikande klienttillströmning. Minskningen av antalet påbörjade särskilda utslussningsåtgärder var större för kvinnor än för män. Sedan 2009 har medelbeläggningen i anstalt minskat med ca 14 procent medan antalet påbörjade utslussningsåtgärder minskat med ca 40 procent under samma period. Regeringen anser att användningen av särskilda utslussningsåtgärder fortsätter att minska i en utsträckning som inte kan förklaras av en vikande klienttillströmning. Regeringen anför att Kriminalvården därför fortlöpande behöver vidta åtgärder för att öka andelen intagna som blir föremål för särskilda utslussningsåtgärder. Myndigheten bör i sammanhanget även ägna uppmärksamhet åt det faktum att minskningen är större för kvinnor än för män (s. 56).

I Kriminalvårdens regleringsbrev för 2015 anges att Kriminalvården ska utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de intagna för livet efter tiden i anstalt. Av nämnda regleringsbrev framgår även att Kriminalvården ska utveckla myndighetens externa samverkan ytterligare i syfte att stärka det återfallsförebyggande arbetet. Det gäller i förhållande till såväl andra myndigheter, kommuner och landsting som till civila aktörer och organisationer i den ideella sektorn.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 27) framgår att andelen intagna som frigivits från anstalt utan placering i någon av de särskilda utslussningsåtgärdena långsamt fortsätter att öka. Ökningen avser dem som är placerade i anstalt i säkerhetsklass 1 och 2, medan det för dem som är placerade i anstalt i säkerhetsklass 3 i stället sker en liten minskning. Måttet är dock alltför trubbigt och måste analyseras för att inte ge felaktiga styrsignaler. En av de viktigaste förklaringarna till minskningen är att andelen intagna med kort verkställighet har ökat och att svårigheterna med att få beslut om ansvarsförbindelse från kommunerna fortsätter. Under 2015 kommer Kriminalvården tydligare att inrikta sig mot analyser av utvecklingen och möjligheterna att öka andelen intagna som får en särskild utslussningsåtgärd. Analyserna behöver omfatta även de utslussningsåtgärder som inte räknas in i kategorin särskild utslussningsåtgärd. Det kan röra sig om förflyttning till en anstalt med lägre säkerhetsnivå, insatser från arbetsförmedlingen, Krami, socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

I Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 33 f.) anges vidare att ett prioriterat område i myndighetens regleringsbrev för 2014 var att öka andelen intagna som får möjlighet till särskilda utslussningsåtgärder. Området har därför varit ett fokusområde vid dialoger inom myndigheten. Uppföljningar av ärenden där ingen särskild utslussningsåtgärd beviljats har genomförts i fem av Kriminalvårdens sex regioner. Granskningarna visar att det i de flesta fall

har funnits godtagbara skäl för att inte bevilja en sådan åtgärd. Skälen till utbliven särskild utslussningsåtgärd har även granskats i samband med uppdraget att kvalitetssäkra verkställighetsplaner. Frågan diskuterades i nätverket för köpt vård och behandling samt vid programplaneringsdagar med regionala företrädare under hösten 2014. Under året avslutades två upphandlingar för kontrollerat boende och familjevård, och en upphandling påbörjades. Syftet är bl.a. att bredda utbudet av placeringsalternativ. Insatserna har hittills inte lett till något som varit tillräckligt för att vända den negativa utvecklingen även om minskningen är något svagare än 2013 (10 procents minskning 2014 mot 12 procents under 2013). Den kraftiga minskningen av vårdvinstelser 2013 mattades av under 2014. I Kriminalvårdens nya organisation kommer fr.o.m. 2015 de beslut om särskilda utslussningsåtgärder som i dag fattas av regionkontoren att flyttas till huvudkontoret, vilket kan underlätta praxisbildning och uppföljning.

Kriminalvården har sedan 2003 möjlighet att besluta om statsbidrag genom förordningen (2002:954) om statsbidrag till vissa organisationer inom kriminalvårdens område. Statsbidraget ska gå till ideella verksamheter som är ägnade att främja dömdas återanpassning till samhället. I Kriminalvårdens regleringsbrev finns angivet hur stor del av Kriminalvårdens förvaltningsanslag som får användas för detta ändamål. Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 40) framgår att Kriminalvården under 2014 förmedlade 9 738 000 kronor i statsbidrag till ideella organisationer.

Statskontoret har på regeringens uppdrag (från den 20 mars 2014) utvärderat Kriminalvårdens stöd till ideella organisationer (Kriminalvårdens bidrag till ideella organisationer, Statskontorets rapport 2014:24). Sedan 2003 har omkring 90 miljoner kronor betalats ut som statsbidrag till organisationer. År 2014 höjdes det årliga beloppet från 8 till 10 miljoner kronor. Enligt regeringen fanns det skäl att överväga en ytterligare förstärkning av statsbidraget. Kriminalvården föreslog en förstärkning till 15 miljoner kronor i budgetunderlaget för 2014. Statskontoret konstaterar att Kriminalvården behöver se över sina utgångspunkter för bidragsgivningen. Statskontoret föreslår bl.a. att Kriminalvården ser över om det finns anledning att förändra dagens övergripande utgångspunkter och prioriteringar. Av 2015 års regleringsbrev till Kriminalvården framgår att Kriminalvården ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av vad som framkommit i rapporten. Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 40) framgår att ett arbete har påbörjats med att utveckla Kriminalvårdens arbete med att förmedla statsbidrag. Som en del i utvecklingsarbetet bjöd generaldirektören under hösten in de föreningar som erhöll statsbidrag under 2014 till ett samverkansmöte för dialog kring gemensamma frågor.

Utskottets ställningstagande

För att nå fram till ett effektivt återfallsförebyggande arbete är det, i så stor utsträckning som möjligt, viktigt att utslussningen anpassas till vad varje intagen behöver för att förbättra förutsättningarna för att han eller hon ska klara sig i samhället efter frigivningen utan att återfalla i brott. Av regleringsbrevet för 2015 framgår också att Kriminalvården ska utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de intagna för livet efter tiden i anstalt. Vidare framgår att Kriminalvården ska, i syfte att stärka det återfallsförebyggande arbetet, ytterligare utveckla myndighetens externa samverkan. Frågan om samverkan och frigivningsförberedande åtgärder är således uppmärksammas av regeringen. Utskottet kommer noggrant att följa frågan men anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2014/15:2986 (M, C, FP, KD) yrkande 3 och 2014/15:2147 och avstyrker därmed motionsyrkandena.

Kriminalisera rymningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om att kriminalisera rymning.

Jämför reservation 5 (SD).

Motionerna

I motion 2014/15:86 av Edward Riedl (M) yrkas att man bör se över möjligheten att kriminalisera rymningar från svenska fängelser. I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 21 begärs att rymning från fängelser ska kriminaliseras.

Bakgrund

En rymning innebär att en intagen avviker i samband med transport eller annan bevakad utevistelse, medan en avvikelser innebär att den intagne inte återkommer från anstalten efter en obevakad utevistelse. Av årsredovisningen framgår att 120 rymningar och avvikelser skedde under 2014. Motsvarande siffra för 2013 och 2012 var 118 och 167. Kriminalvården uppger att antalet rymningar och avvikelser ligger på en fortsatt låg nivå och att denna typ av avvikelser är ofrånkomliga, eftersom utslussningsarbetet innebär ett visst mått av risktagande. Av de 120 rymningarna och avvikelserna avser 78 stycken avvikelser från permission och 34 stycken är avvikelser från vårdvistelse som särskild utslussningsåtgärd. Från häkte förekom en rymning under 2014, i samband med transport.

Direktavvikelse innebär att en intagen lämnar anstaltsområdet utan tillstånd från säkerhetsklass 3, medan direktrymning är samma sak från säkerhetsklass

1 och 2. I årsredovisningen anger Kriminalvården (s. 50) att antalet direktavvikelser från anstalter med säkerhetsklass 3 är fortsatt lågt. Av årsredovisningen framgår att antalet direktavvikelser från klass 3-anstalter under 2014 var 13. Motsvarande siffror för 2013 och 2012 var 17 och 25.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 50) framgår att antalet direktrymningar från klass 1- och klass 2-anstalter under 2014 var 6. Motsvarande siffror för 2013 och 2012 var 0 och 1.

Kriminalvården anför att myndighetens säkerhetsarbete under flera år har fokuserat på säkerhetshöjande åtgärder för anstalter med säkerhetsklass 1. Däremot har arbetet med att öka uthålligheten i det vardagliga säkerhetsarbetet varit eftersatt, vilket bekräftades av de sex direktrymningar som genomfördes under 2014 från anstalter med säkerhetsklass 2. De insatser som inleddes under året avseende säkerheten på klass 2-anstalter är därför en viktig fortsättning på Kriminalvårdens arbete med säkerhetshöjande åtgärder. Insatserna har också haft avsedd effekt, eftersom endast en av ovan nämnda direktrymningar genomfördes efter det första kvartalet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om att kriminalisera rymning, senast i betänkande 2012/13:JuU12 (s. 20 f.) och (förenklat) i betänkandena 2013/14:JuU17. Utskottet hänvisade då till vad utskottet tidigare anförts vid behandlingen av liknande motionsyrkanden och framhöll att konsekvenserna för den som rymmer ska vara tillräckligt ingripande. Utskottet vidhöll även att kravet på tillräckligt ingripande konsekvenser kan tillgodoses utan att rymning kriminaliseras. Således kan såväl möjligheten till framtida permissioner som möjligheten att beviljas tillstånd till vistelse utanför anstalten genom utslussningsåtgärder komma att påverkas. Vidare framgår det av 26 kap. 6 § brottsbalken att den villkorliga frigivningen kan skjutas upp om det finns synnerliga skäl. Utskottet konstaterade även att antalet rymningar fortsatt att minska.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att konsekvenserna för den som rymmer ska vara tillräckligt ingripande. Som utskottet tidigare anförts kan emellertid kravet på tillräckligt ingripande konsekvenser tillgodoses utan att rymning kriminaliseras. Såväl möjligheten till framtida permissioner som möjligheten att beviljas vistelse utanför anstalt genom utslussningsåtgärder kan komma att påverkas. Som framgår av 26 kap. 6 § brottsbalken kan även den villkorliga frigivningen skjutas upp om det finns synnerliga skäl. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att föreslå något initiativ med anledning av motionerna 2014/15:86 (M) och 2014/15:5224 (SD) yrkande 21 och avstyrker därför motionsyrkandena.

Kameraövervakning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kameraövervakning i anstalt.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2536 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2 begärs att kameraövervakning med ljudupptagning i de intagnas celler ska tillåtas och vara huvudregel när det gäller klass 1- och klass 2-anstalter. Motionärerna anför att kameraövervakningen skulle hjälpa till att stävja den brottslighet som pågår inne på anstalten och att den intagnes integritet får anses väga lättare än behovet av säkerhet.

Bakgrund

Kameraövervakning regleras i lagen (2013:460) om kameraövervakning. Av lagen framgår att den som planerar att bedriva kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde inte behöver tillstånd. Man måste dock se till att övervakningen är tillåten, det vill säga säkerställa att den följer kameraövervakningslagens bestämmelser. Lagen ger två möjligheter: Den ena är att den som ska övervakas lämnar sitt samtycke till övervakningen (22 §). Den andra möjligheten är att övervakningen sker efter att man tillämpat överviktsprincipen, vilken innebär att kameraövervakningen är tillåten om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad (23 §). Övervakningsintresset är t.ex. att förebygga, utreda och avslöja brott samt förhindra olyckor.

Datainspektionen har operativ tillsyn av kameraövervakning som sker på platser dit allmänheten inte har tillträde (2 § kameraövervakningsförordningen [2013:463]). Av 24 § kameraövervakningslagen framgår att den som bedriver kameraövervakning av en plats dit allmänheten inte har tillträde ska se till att 1) övervakningen sker endast för särskilda och berättigade ändamål, 2) ändamålen med övervakningen dokumenteras, och 3) övervakningen inte sker i större omfattning än vad som behövs för att tillgodose ändamålen med övervakningen.

Justitiedepartementet har lämnat informationen att alla anstalter i dag har kameraövervakning i någon utsträckning. Antalet kameror varierar mellan anstalter och är fler ju högre grad av säkerhet anstalten har. De utrymmen som kommer i fråga för kameraövervakning är bl.a. allmänna utrymmen, korridorer, slussar och rastgårdar. Även s.k. observationsceller kan i särskilda fall övervakas via kamera. Bostadsrummen kameraövervakas inte.

Utskottets ställningstagande

Som framgår ovan är det möjligt att kameraövervaka platser dit allmänheten inte har tillträde om övervakningsintresset väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli övervakad. Utskottet, som noterar att kameraövervakning i dag förekommer på alla anstalter, anser att denna ordning är väl övervägd. Utskottet ser därför inte något skäl att ställa sig bakom ett sådant tillkännagivande som efterfrågas i motion 2014/15:2536 (SD) yrkande 2 och avstyrker därmed motionsyrkandet.

Besök

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inskränka rätten till oövervakade besök.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2536 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att rätten till oövervakade besök ska inskränkas för dem som är intagna på klass 1- och klass 2-anstalter. Motionärerna anför att besöksrummen är en av de vägar på vilka narkotika och andra otillåtna varor kommer fram till de intagna. Besöksrummen bör därför som huvudregel utrustas med en plexiglasruta som omöjliggör fysisk kontakt mellan den intagne och besökaren.

Bakgrund

Av 7 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) framgår att en intagen får ta emot besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Ett besök får dock vägras under vissa omständigheter. Av 7 kap. 2 § följer vidare att ett besök, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, får kontrolleras genom att personal övervakar besöket, eller genom att besöket äger rum i ett besöksrum som är utformat så att det omöjliggör att föremål överlämnas. I samband med bestämmelsens införande anförde regeringen att kontroll t.ex. kan ske genom att den intagne och besökaren hålls fysiskt åtskilda från varandra av en glasruta (prop. 2009/10:135 s. 144). Utskottet tillstyrkte lagförslaget (bet. 2009/10:JuU21 s. 34–35). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2009/10:317–318).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har tidigare avstyrkt ett liknande motionsyrkande och då konstaterat att det följer av fängelselagen att ett besök, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, får kontrolleras genom att personal övervakar besöket eller genom att

besöket äger rum i ett besöksrum som är så utformat att det omöjliggör att föremål överlämnas (bet. 2012/13:JuU12 s. 18).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet angett vid tidigare beredning av liknande motionsyrkanden följer av fängelselagen att ett besök får, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl, kontrolleras genom att personal övervakar besöket eller genom att besöket äger rum i ett besöksrum som är så utformat att det omöjliggör att föremål överlämnas. Utskottet finner inte något skäl att ändra gällande ordning och avstyrker därför motion 2014/15:2536 (SD) yrkande 1.

Permissioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att skärpa reglerna för permissioner och avskaffa obevakade permissioner för livstidsdömda. Jämför reservation 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att reglerna för permission ska skärpas. Samma yrkande framförs i motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (båda SD) yrkande 34.

I motion 2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (båda SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att de obevakade permissionerna för livstidsdömda mördare ska avskaffas.

Bakgrund

Den som döms till fängelse ska som huvudregel avtjäna straffet i en kriminalvårdsanstalt. Verkställigheten ska utformas så att den intagnes anpassning i samhället underlättas och negativa följder av frihetsberövandet motverkas. Vidare ska verkställigheten, i den utsträckning det är möjligt utan att kravet på samhällsskydd eftersätts, särskilt inriktas på åtgärder som är ägnade att förebygga återfall i brott (1 kap. 2 och 5 §§ fängelselagen [2010:610]).

För en intagen som avtjänar fängelse i lägst fyra år ska det, om det inte är uppenbart obehövligt, beslutas om de särskilda villkor som av säkerhetsskäl är nödvändiga när det gäller bl.a. permissioner (1 kap. 7 §).

För att den intagnes anpassning i samhället ska underlättas får han eller hon beviljas permission om minst en fjärdedel av strafftiden har avtjänats och det inte finns en påtaglig risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig. För en intagen som

avtjänar ett livstidsstraff ska andelen av strafftiden bestämmas som om strafftiden är 18 år (10 kap. 1 §).

Om det finns särskilt ömmande skäl får en intagen beviljas s.k. särskild permission om hans eller hennes behov av vistelse utanför anstalten inte kan tillgodoses genom vanlig permission och vistelsen utanför anstalten kan beviljas med hänsyn till den risk som finns för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt missköta sig (10 kap. 2 §).

En permission ska enligt 10 kap. 5 § förenas med de villkor som behövs, och om det är nödvändigt av säkerhetsskäl ska den intagne stå under bevakning. Villkoren ska vara individuellt utformade utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Villkoren kan t.ex. avse vistelseort, anmälningsskyldighet, krav på nykterhet och förbud mot att kontakta ett brottsoffer. Ett villkor som har meddelats i samband med permission eller särskild permission får kontrolleras med elektroniska hjälpmedel.

I samband med att fängelselagen infördes uttalade utskottet att de särskilda regler som gäller för en långtidsdömd i fråga om bl.a. permissioner markerar att Kriminalvården ska fästa särskilt avseende vid kravet på samhällsskydd när det gäller en intagen som gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet (bet. 2009/10:JuU21 s. 24).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har tidigare berett ett yrkande om att möjligheten till obevakade permissioner helt ska avskaffas för den som dömts till livstids fängelse för mord (bet. 2013/14:JuU28 s. 8 f.). Utskottet avstyrkte yrkandet med den motiveringen att den gällande ordningen för livstidsdömdas möjligheter till permission innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och intresset av att underlätta den intagnes anpassning i samhället samt motverka frihetsberövandets negativa följder.

Utskottets ställningstagande

Permissioner syftar till att underlätta intagnas anpassning i samhället. Utskottet anser alltså att den gällande ordningen för intagnas möjlighet till permission innebär en rimlig avvägning mellan behovet av samhällsskydd och intresset av att underlätta den intagnes anpassning i samhället samt motverka frihetsberövandets negativa följder. Utskottet ser därför inte något skäl att ställa sig bakom det tillkännagivande som efterfrågas i kommittémotion 2014/15:2536 (SD) yrkande 3 och motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 34.

Utskottet ser inte heller något skäl för att ändra sitt ställningstagande vad gäller livstidsdömdas rätt till permissioner i vissa fall, och avstyrker därmed även motion 2014/15:2493 (SD) yrkande 3.

Elektronisk övervakning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att personer som begått ett grövre brott bör förses med en elektronisk fotboja vid frisläppandet. Jämför reservation 9 (SD).

Motionen

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 31 begärs ett tillkännagivande om att personer som avtjänat en påföljd efter att ha begått ett grövre brott vid frisläppandet bör förses med elektronisk fotboja. Motionärerna anför att man genom detta skulle dels avhålla personen från att återfalla i brottslighet, dels underlätta utredningen av de brott som personen eventuellt återfaller i.

Bakgrund

Av lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll framgår att den som ska avtjäna fängelse i högst sex månader under vissa omständigheter kan beviljas att verkställa fängelsestraffet utanför anstalt. Verkställigheten utanför anstalt sker i form av intensivövervakning i förening med ett förbud för den dömda att vistas utanför bostaden annat än på särskilt angivna tider och för bestämda ändamål såsom förvärvsarbete, utbildning, vård, nödvändiga inköp och liknande. Efterlevnaden av förbudet ska kontrolleras med elektroniska hjälpmedel.

Av 11 kap. 1 § fängelselagen (2010:610) framgår att en intagen får beviljas tillstånd till vistelse utanför anstalt genom bl.a. frigång för att minska risken för att han eller hon återfaller i brott eller för att på annat sätt underlätta hans eller hennes anpassning i samhället. Frigång innebär att en intagen under dagtid och utanför anstalten utför arbete, får behandling eller deltar i en utbildning eller särskilt anordnad verksamhet. Enligt 11 kap. 6 § fängelselagen ska ett tillstånd till en utslusningsåtgärd förenas med de villkor som behövs för att syftet med åtgärden ska uppnås eller för att Kriminalvården ska kunna utöva nödvändig kontroll. Elektroniska hjälpmedel får användas för att kontrollera meddelade villkor.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid tidigare beredning av allmänna motioner (bet. 2012/13:JuU12 s. 18 f.) avstyrkt yrkanden om att personer som begått våldsbrott, sexualbrott och grova narkotikabrott vid frisläppandet bör förses med elektronisk fotboja med motiveringen att utskottet inte är berett att föreslå en utökad användning av intensivövervakning. Ett liknande yrkande har beretts (förenklat) i betänkande 2013/14:JuU17.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare bedömning och ser inte heller nu något skäl att föreslå en sådan utökad användning av intensivövervakning med elektronisk kontroll som efterfrågas i motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 31. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Villkorlig frigivning

Utskottets förslag i korthet

Med bifall till ett motionsyrkande från M, C, FP och KD tillkännager riksdagen för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen bör skärpa reglerna för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avskaffa villkorlig frigivning och om att personer som dömts till ett tidsbegränsat fängelsestraff ska, efter att ha avtjänat sitt fulla straff, friges villkorligt under en prøvotid.

Jämför reservationerna 10 (SD) och 11 (S, MP, V).

Motionerna

I motion 2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör skärpa reglerna för villkorlig frigivning. Motionärerna anför att personer som återfaller i likartad brottslighet bör avtjäna en tid i fängelset som bättre motsvarar straffvärdet för det eller de nya brott som han eller hon dömts för. Den som återfaller i brott och döms till ett nytt fängelsestraff ska därför avtjäna tre fjärdedelar av det nya straffet.

I motion 2014/15:2875 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att den villkorliga frigivningen efter det att två tredjedelar av strafftiden löpt ut bör avvecklas och att varje dömd brottsling måste avtjäna minst den strafftid som vederbörande dömts till. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande av att varje person som tilldömts ett tidsbegränsat fängelsestraff efter att det fulla straffet avtjänats ska friges villkorligt under en prøvotid som motsvarar en tredjedel av samma straffvärde, dock högst två år.

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att den automatiska frigivningen efter två tredjedelar av utdömt straff enligt 26 kap. 6 § brottsbalken ska tas bort.

Bakgrund

Av 26 kap. 6 § brottsbalken framgår att när minst två tredjedelar av ett tidsbestämt fängelsestraff, dock minst en månad, avtjänats ska den dömd friges villkorligt. Om det finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning ska den skjutas

upp. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning ska det särskilt beaktas om den dömde på ett allvarligt sätt har brutit mot de föreskrifter och villkor som gäller för verkställigheten. Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2007 (prop. 2005/06:123, bet. 2005/06:JuU33).

Av 26 kap. 10 § brottsbalken framgår att efter den villkorliga frigivningen gäller en prøvotid som motsvarar den strafftid som återstår vid frigivningen, dock minst ett år. Den frigivne ska under prøvotiden vara skötsam, efter förmåga försöka försörja sig samt i övrigt rätta sig efter vad som åligger honom enligt denna balk eller enligt föreskrifter eller anvisningar som har meddelats med stöd av den (14 §). Av 19 § samma kapitel framgår att om den frigivne allvarligt åsidosatt sina åligganden och det kan antas att han eller hon inte kommer att låta rätta sig genom någon annan åtgärd som övervakningsnämnden kan vidta, får nämnden förklara den villkorligt medgivna friheten förverkad till en tid av högst 15 dagar varje gång.

Om den frigivne begår brott under prøvotiden ska den villkorligt medgivna friheten eller en del av denna förklaras förverkad, om inte särskilda skäl talar mot det (34 kap. 4 § brottsbalken).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om ändringar i bestämmelserna om villkorlig frigivning, se betänkandena 2006/07:JuU7, 2007/08:JuU29, 2009/10: JuU21 och 2010/11:JuU10.

I betänkande 2006/07:JuU7 (s. 26 f.) lämnas en utförlig redogörelse för bakgrunden till den lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2007. I betänkande 2009/10:JuU21 uttalade utskottet (s. 41) att det ska löna sig att vara skötsam under verkställighetstiden. Den intagne bör t.ex. delta i programverksamhet, hålla sig borta från missbruk och sköta permissioner m.m. När det gäller tidpunkten för villkorlig frigivning vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning att denna inte bör förändras. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

Vid det senaste tillfället anförde utskottet att det vidhöll sin uppfattning att det ska löna sig att vara skötsam under verkställighetstiden (bet. 2010/11:JuU10 s. 15 f.). Den intagne bör t.ex. delta i programverksamhet, hålla sig borta från missbruk och sköta permissioner m.m. Utskottet ansåg inte att reglerna om villkorlig frigivning borde ändras och avstyrkte motionerna.

Liknande motionsyrkanden behandlades (förenklad) i betänkandena 2012/13:JuU12 och 2013/14:JuU19.

Utskottets ställningstagande

Återfall i brottslighet är ett stort problem. Det finns en förhållandevis liten andel livsstilskriminella som står för en oproportionerligt stor andel av brottsligheten. Utskottet anser att personer som har återfallit i likartad brottslighet bör vara frihetsberövade längre tid än vad som är fallet i dag. Förändringar bör därför övervägas när det gäller möjligheten till villkorlig medgiven frigivning.

De som återfaller i likartad brottslighet och på nytt döms till fängelse bör inte som huvudregel friges villkorligt efter det att två tredjedelar av det utdömda straffet har verkställts. Han eller hon bör i stället avtjäna en tid i fängelse som bättre motsvarar straffvärdet för det eller de nya brott som han eller hon dömts för. Tiden i anstalt bör dock följas av en tidsperiod då den intagne ges möjlighet att återanpassa sig till ett liv i frihet. Den som återfaller i likartad brottslighet och döms till ett nytt fängelsestraff bör därför avtjäna minst tre fjärdedelar av det nya straffet. Utskottet förslår med bifall till motion 2014/15:2970 (M, C, FP, KD) yrkande 12 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att skärpa bestämmelserna för villkorlig frigivning av dem som återfallit i likartad brottslighet.

Utskottet ser inte något skäl för att i övrigt ändra bestämmelserna för villkorlig frigivning och avstyrker därmed motionerna 2014/15:2875 (M) yrkandena 1 och 2 och motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 7.

Nya kriminalvårdsanstalter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att bygga nya mer spartanska kriminalvårdsanstalter.

Jämför reservation 12 (SD).

Motionen

I motion 2014/15:1110 av Kent Ekeröth (SD) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att bygga nya mer spartanska kriminalvårdsanstalter. De nya anstalterna ska ta emot dels utländska medborgare som ska utvisas efter dom, dels dem som döms till livstidsstraff i enlighet med Sverigedemokraternas förslag.

Bakgrund

Verkställigheten av ett fängelsestraff ska enligt 1 kap. 5 § första stycket fängelselagen (2010:610) utformas så att den intagnes anpassning till samhället underlättas och så att negativa följder av frihetsberövandet motverkas.

Av Kriminalvårdens regleringsbrev för 2015 framgår att ett prioriterat område inom verksamheten är att Kriminalvården ska ha flexibilitet och beredskap inför variationer i klienttillströmingen. Kriminalvården ska säkerställa att det finns en effektiv och flexibel häktes- och anstaltsorganisation som är anpassad efter behovet av såväl antalet platser som platser med olika grad av säkerhet. Det ska finnas en långsiktig plan för hur organisationen fortlöpande kan anpassas till verksamhetens behov, när det gäller såväl antalet platser som behovet av personal.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har i betänkande 2012/13:JuU12 (s. 28 f.) anfört att det inte kunde ställa sig bakom ett liknande motionsyrkande och avstyrkt det. Liknande yrkande har även beretts (förenklat) i betänkande 2013/14:JuU17.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och ser inte skäl att ställa sig bakom det tillkännagivande som begärs i motion 2014/15:1110 (SD). Motionen avstyrks.

Avtal om överförande av straffverkställighet**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om ett tillkännagivande av att Sverige ska upprätta avtal med andra länder om verkställighet av straff.

Jämför reservation 13 (SD).

Motionen

I motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska upprätta avtal med andra länder för att möjliggöra att en utlänning som är dömd till fängelsestraff följt av utvisning kan avtjäna sitt straff i annat land.

Bakgrund

Överförande av straffverkställighet är sedan lång tid en del av det internationella straffrättsliga samarbetet. Det grundläggande syftet är att underlätta den dömdes sociala återanpassning genom att möjliggöra att straffet verkställs där den dömden är medborgare eller har sin hemvist. För detta finns såväl kriminalpolitiska som humanitära skäl. Det finns ett flertal lagar som reglerar överförande av straffverkställighet till och från Sverige. Dessa lagar grundar sig i sin tur på olika internationella överenskommelser (prop. 2014/15:29 s. 46).

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottsdom (internationella verkställighetslagen) möjliggör överförande av verkställighet av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande till och från Sverige. De grundläggande överenskommelser som omfattas av lagen är Europarådets konvention från 1970 om brottsdoms internationella rättsverkningar (brottsdomskonventionen), Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen) jämte 1997 års tilläggsprotokoll och artikel 67–69 i Schengenkonventionen. Lagen medger vidare överförande av straffverkställighet till och från Sverige utan en

överenskommelse med den andra staten om det föreligger synnerliga skäl för ett överförande (s. 46). Regeringen gav den 24 mars 2011 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av den internationella verkställighetslagen. Utredaren överlämnade i april 2013 betänkandet Internationell straffverkställighet (SOU 2013:21). Betänkandet bereds, till den del det avser översynen av den internationella verkställighetslagen, inom Regeringskansliet.

Inom Norden finns sedan länge ett långtgående samarbete rörande överförande av straffverkställighet. Samarbetet bygger på lagharmonisering, och de nordiska staterna har i stort sett likalydande lagar gällande överförande av straffverkställighet. I Sverige finns bestämmelser i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen) och förordningen (1963:194) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. Den nordiska verkställighetslagen möjliggör överförande mellan de nordiska länderna av frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Därutöver kan även övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna överföras till en annan nordisk stat. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård och proposition 2014/15:29 om slutna ungdomsvård omfattas dock inte av reglerna. Det pågår för närvarande ett arbete med att utöka den nordiska regleringen till att även avse samhällstjänst (s. 46 f.).

Rambeslutet om en europeisk arresteringsorder antogs den 13 juni 2002 och har genomförts av samtliga medlemsstater. Rambeslutet har i svensk rätt genomförts genom lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (lagen om en europeisk arresteringsorder) samt ett antal förordningar. Med en arresteringsorder avses ett rättsligt avgörande som innebär en begäran om att en rättslig myndighet i en annan medlemsstat ska gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller verkställighet av en frihetsberövande påföljd. Överförande av straffverkställighet i samband med en europeisk arresteringsorder kan bl.a. aktualiseras om ett land som överlämnar en person för lagföring ställer som villkor för överlämnandet att personen ska få avtjäna ett eventuellt straff i den staten (s. 47).

Sverige samarbetar med de internationella brottmålsribunalerna för f.d. Jugoslavien och Rwanda liksom med Specialdomstolen för Sierra Leone. Sverige har ingått straffverkställighetsavtal med dessa tribunaler, och regeringen får besluta att fängelsedomar meddelade av tribunalerna får verkställas i Sverige. Även enligt lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen får regeringen besluta att en fängelsedom som meddelats av domstolen får verkställas i Sverige (s. 47 f.).

Sverige har även ingått andra överenskommelser som regleras genom den nationella verkställighetslagen. Överenskommelserna framgår av 21 § förordningen (1977:178) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdomar. De överenskommelser som gäller i dag och som gäller frihetsberövande påföljder är överenskommelsen den 15 mars 2002 mellan Sve-

rige och Kuba om verkställighet av straffrättsliga påföljder och överenskommelsen mellan Sverige och Thailand om verkställighet av straffrättsliga påföljder (SOU 2013:21 s. 164 f.).

Regeringen lämnade under hösten 2014 propositionen Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (prop. 2014/15:29). Riksdagen har antagit regeringens lagförslag (bet. 2014/15:JuU7, rskr. 2014/15:110). Avsikten med förslaget är att dömda personer med hemvist eller närmare anknytning till en annan medlemsstat inom Europeiska unionen (EU) i större utsträckning än i dag ska verkställa straffet i den staten. Syftet är att den dömda ska verkställa påföljden i den medlemsstat där den dömdes sociala återanpassning kan förväntas ske bäst. Förslaget är ett led i att genomföra rambeslutet om verkställighet av frihetsberövande påföljder. I propositionen föreslås en ny lag om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom EU. Enligt den föreslagna lagen ska Kriminalvården pröva om en utländsk dom ska erkännas och verkställas i Sverige eller om en svensk dom ska skickas till en annan medlemsstat för att verkställas i den staten. De svenska påföljder som föreslås kunna överföras är fängelse, överlämnande till rättspsykiatrisk vård och slutna ungdomsvård. I den föreslagna lagen fastslås kriterier för när ett erkännande respektive översändande ska ske, hur prövningen ska gå till och i vilken utsträckning den andra statens medgivande eller den dömdes samtycke ska krävas. Kriminalvårdens beslut föreslås kunna överklagas till allmän domstol. Den nya lagstiftningen kommer att träda i kraft den 1 april 2015.

Av Kriminalvårdens årsredovisning för 2014 (s. 25 f.) framgår att totalt 73 påföljder för personer som avtjänar ett fängelse överfördes från Sverige till ett annat land 2014. Av dessa överfördes 29 till övriga nordiska länder; 13 till Danmark, 8 till Norge och 8 till Finland. Ett antal ytterligare påföljder har också överförts till annat nordiskt land, utan att någon frihetsberövad person förts över, eftersom den dömda varit på fri fot när beslutet fattades. En majoritet av alla beslut om överförande inom Norden leder också till ett överförande av påföljden. Vad gäller överföranden till övriga länder genomfördes under 2014 flest överföranden till Nederländerna (13), följt av Polen (6) samt Bulgarien och Tyskland (5).

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid tidigare beredning avstyrkt ett liknande motionsyrkande (bet. 2010/11:JuU10 s. 16 f.). Utskottet konstaterade då att både den internationella verkställighetslagen och lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff, ger möjligheter att låta personer som här i Sverige dömts till fängelse och utvisning verkställa sina straff i hemlandet. I förhållande till stater som är anslutna till brottmålsdomskonventionen eller överförandekonventionen med tilläggsprotokollet synes motionen väsentligen tillgodosedd. Vad gäller stater som inte är anslutna till någon av de nämnda konventionerna utgår utskottet alltjämt från att regeringen, utan något

särskilt riksdagsinitiativ, undersöker möjligheterna att ingå bilaterala avtal i den omfattning som är önskvärd.

Utskottets inställning

Utskottet har tillstyrkt regeringens lagförslag i propositionen Erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen (prop. 2014/15:29, bet. 2014/15:JuU7). Som nämns ovan var avsikten med förslaget att dömda personer med hemvist eller närmare anknytning till en annan medlemsstat inom EU i större utsträckning än i dag ska verkställa straffet i den staten. Syftet var således att underlätta den sociala återanpassningen av den dömda.

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning och konstaterar att överförande av verkställighet i dag är möjligt enligt de lagar och konventioner som nämns ovan. Utskottet utgår alltså från att regeringen, när det gäller stater som inte är anslutna till nämnda konventioner, undersöker möjligheterna att ingå bilaterala avtal i den omfattning som är önskvärd.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2014/15:2524 (SD) yrkande 15.

Reservationer

1. **Ändring av påföljdssystemet, punkt 1 (M, C, FP, KD)**

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Pia Hallström (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi vill att det ska övervägas om påföljdssystemet bör ändras för att möjliggöra ett ökat fokus på eftervård och behandling av en gärningsman som begått övergrepp mot en person i en nära relation. Det kan också handla om ökade möjligheter att tvinga gärningsmän att undergå behandling i kombination med exempelvis ett fängelsestraff, eller en möjlighet att förordna om eftervård som en påföljd för sexualbrottslighet. Regeringen bör återkomma med ett förslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

2. **Nya former för samverkan, punkt 2 (M, C, FP, KD)**

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Pia Hallström (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Kriminalvården har tillförts betydande tillskott sedan 2006. Myndigheten har höga ambitioner vad gäller innehållet i verkställigheten och säkerhetsarbetet, vilket har varit viktiga prioriteringar för alliansregeringen. Alltför många åter-

faller dock i brott. En effektiv brottsbekämpning kräver en framgångsrik återanpassning efter avtjänat straff. För det krävs en utvecklad och bättre samverkan mellan olika myndigheter och kommunerna. Att få ett arbete underlättar möjligheterna att anpassa sig till ett liv utanför fängelset fritt från kriminalitet. Satsningar på arbetsskapande åtgärder inne på fängelserna är därför av stor betydelse och bör även fortsättningsvis prioriteras. Det behövs fler åtgärder för att förbereda intagna på kriminalvårdsanstalt för ett liv i frihet. Det handlar bl.a. om kontakten med närstående men också om andra verksamheter för arbete och goda sociala nätverk som kan bidra till att avhålla från fortsatt kriminalitet.

Att hitta former för att bedriva ett framgångsrikt återfallsförebyggande arbete är en av Kriminalvårdens stora utmaningar framöver. Alliansregeringen tillsatte i juni 2014 en utredning som bl.a. ska föreslå nya former för samverkan mellan Kriminalvården och andra aktörer, såsom Arbetsförmedlingen och andra myndigheter, kommunernas socialtjänster och ideella organisationer i syfte att förbättra möjligheterna till återanpassning till ett liv fritt från kriminalitet. Den nämnda utredningen avslutades emellertid genom ett beslut den 22 januari av den nya regering som tillträdde efter valet 2014.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som medför att det vi nu anfört blir tillgodosett.

3. Yrkesutbildning på anstalt, punkt 3 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Pia Hallström (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete är viktigt för att förbereda den som avtjänar ett fängelsestraff på de utmaningar som väntar när han eller hon lämnar fängelset. Att kunna få ett arbete gör det lättare att anpassa sig till samhället. Vi anser därför att tillgången till yrkesutbildning på anstalt bör stärkas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som medför att det vi nu anfört blir tillgodosett.

4. Särskilda utslussningsåtgärder, punkt 7 (M, C, FP, KD)

av Beatrice Ask (M), Krister Hammarbergh (M), Johan Hedin (C), Roger Haddad (FP), Andreas Carlson (KD), Pia Hallström (M) och Ellen Juntti (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Den som har avtjänat ett fängelsestraff står ofta inför många utmaningar när hon eller han lämnar fängelset. Det handlar bl.a. om bostad och arbete. Oron för att man inte vet vad som ska hända när man kommer ut riskerar att resultera i att personen tar kontakt med tidigare kriminella kontakter. Den som har avtjänat sitt fängelsestraff behöver ett tydligt och starkt stöd från myndigheter och kommunen. Vi vill därför att myndigheterna – bl.a. Kriminalvården och Arbetsförmedlingen – tillsammans med bl.a. socialtjänsten har en gemensam planering för varje enskild individ som släpps ut ur fängelset. Det återfallsförebyggande arbetet behöver förstärkas, bl.a. genom att göra fler aktörer mer delaktiga i ett aktivt utslussningsarbete.

Vi anser att regeringen bör ge Kriminalvården i uppdrag att utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de in-tagna för livet efter tiden på anstalt.

5. Kriminalisera rymningar, punkt 9 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 21 och
bifaller delvis motion

2014/15:86 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

I dag är det inget brott att rymma i från en kriminalvårdsanstalt. Att döma grova brottslingar till fängelsestraff är inte bara ett sätt att skydda samhället i från grova brott utan också ett sätt att ge dessa en möjlighet till ”botgöring”. Genom att ta emot och avtjäna ett straff, som står i proportion till det brott som begåtts, ges brottslingar möjlighet att erkänna sina felande handlingar. Därmed öppnas också för förlåtelse och försoning med brottsoffer och samhälle. Att däremot rymma från sitt fängelsestraff – och kanske t.o.m. begå brott under tiden på flykt – är att göra det motsatta. Den som rymmer signalerar att man inte ställer upp på rättssamhällets grundvalar och inte söker botgöring för de oförrätter som man åsamkat ett brottsoffer. Detta är alltså ett mycket klandervärt beteende och liksom andra mycket klandervärda beteenden borde detta markeras mot genom en kriminalisering i lag.

I dag kan en rymling visserligen få sin fängelsevistelse förlängd med en kortare tid. Denna mindre disciplinåtgärd saknar dock det symbolvärde ett brott med tillhörande proportionerligt straff har. Vi bör därför, likt våra grannländer Danmark, Norge och Finland, kriminalisera rymning och försök till rymning från kriminalvårdsanstalt och avvikelse från permission (SOU 2005:6, s. 100–101). Straffen bör liksom i våra grannländer kunna utgöras av några års fängelse (2–3 år).

Det får ankomma på regeringen att återkomma med ett lagförslag som tillgodoser att det vi nu anfört blir tillgodosett.

6. Kameraövervakning, punkt 10 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2536 av Kent Ekeröth och Adam Martinen (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Mycket av den kriminalitet som förekommer på anstalter sker i cellerna, där kameror i dag inte tillåts. För att nämna ett exempel är det i cellen som nyttjande av narkotika huvudsakligen sker likaså hot och misshandel. I klass 1- och klass 2-anstalter ska därför kameraövervakning med ljudupptagning tillåtas och bör vara huvudregel. Detta skulle hjälpa till att stävja den brottslighet som pågår inne på anstalten. Den intagnes integritet får anses väga lättare än behovet av säkerhet. Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det vi nu anfört.

7. Besök, punkt 11 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

I strävan att minska drogmissbruket och kriminaliteten i landet måste man ta förekomsten av narkotika på fängelser och häkten på största allvar.

Besöksrummen är en av de uppenbara vägarna på vilka narkotika och andra otillåtna varor kan lämnas över till den intagne. Vid denna bedömning måste det vägas vems intressen som väger tyngst: de samhällsproblem och kostnader som droger utgör, och därvid skapa incitament som möjliggör minsta möjliga skada på lång sikt, eller den intagnes rätt att få umgås helt fritt och oövervakat med vem han vill. Ur ett samhällsperspektiv anser vi att individens eget behov av närkontakt bör få stå tillbaka under den tid man är frihetsberövad för brott.

Vi anser därför att oövakade besöksrum huvudsakligen ska upphöra för de som sitter i klass 1- eller klass 2-anstalter. Detta borde kunna uppnås genom att besök sker endast genom plexiglasruta där fysisk kontakt alltså blir omöjlig. Detta borde vara huvudregeln.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som medför att det vi nu anfört blir tillgodosett.

8. Permissioner, punkt 12 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD) yrkande 3,

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 34 och

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Reglerna för permissioner måste ses över och göras mycket strängare för brott som är så allvarliga att de resulterar i straff som förläggs i en klass 1- eller 2-anstalt. Övervakade permissioner bör där i princip utgå. Permissioner ska antingen vara övervakade eller med användning av elektronisk fotboja.

Vidare bör man helt avskaffa de oövervakade permissionerna för de som dömts till livstids fängelse för mord. För att förtroendet för rättsväsendet inte ska skadas allvarligt måste medborgarna verkligen kunna lita på att de är helt skyddade från grova mördare när dessa väl har dömts till livstids fängelse.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anfört.

9. Elektronisk övervakning, punkt 13 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD) yrkande 31.

Ställningstagande

Den statistik som finns i dag om återfall i brottslig verksamhet visar på behovet av att tydligare agera mot att frisläppta återfaller i brott. Vi anser därför att personer som dömts för brott mot person, narkotikabrott, stöld, rån eller andra grövre tillgreppsbrott vid frisläppandet ska förses med elektronisk fotboja under en period efter frisläppandet. Längden på denna tidsperiod ska stå i proportion till hur länge de suttit i fängelse. De ska ha full frihet efter avtjänat straff men måste på detta sätt i högre utsträckning bevisa för samhället att de kan och kommer att sköta sig.

En brottsling som begått något av ovanstående brott och som suttit i fängelse eller ungdomsvård i fyra år bör exempelvis bära sådan elektronisk fotboja i ett år därefter. En person som suttit i fängelse åtta år bör ha en längre period med fotboja, exempelvis två år.

På så sätt kan man uppnå en dämpande effekt på den frisläppte samtidigt som det blir lättare att utreda brott om personen med fotboja faktiskt återfaller i brott.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anfört.

10. Avveckla villkorlig frigivning, punkt 14 (SD)

av Kent Ekeroth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 7 och

bifaller delvis motion

2014/15:2875 av Fredrik Schulte (M) yrkande 1.

Ställningstagande

I Sverige blir en kriminell automatiskt villkorligt frigiven sedan två tredjedelar av straffet avtjänats på anstalt. Detta skapar en stor diskrepans mellan det allmänna rättsmedvetandet och den lagstiftning som finns. För att öka förståelsen för svensk lagstiftning och för att försvåra en kriminell livsstil vill vi avskaffa den automatiska frigivningen sedan två tredjedelar av straffet avtjänats.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu har anfört.

11. Villkorlig frigivning vid återfall i likartad brottslighet, punkt 15 (S, MP, V)

av Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Petter Löberg (S), Lawen Redar (S), Sanne Eriksson (S), Stefan Nilsson (MP) och Mia Sydow Mölleby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att dagens regler om villkorlig frigivning är väl avvägda och vidhåller således utskottets tidigare ställningstagande. Vi anser därför inte att riksdagen ska göra något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandet om att skärpa reglerna för villkorlig frigivning för de som återfallit i likartad brottslighet.

12. Nya kriminalvårdsanstalter, punkt 17 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:1110 av Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning har Schengensamarbetet inneburit en uppluckring av gränsskyddet. Detta har lett till att utländska ligor kommer hit på brottsturnéer. I detta sammanhang bör det beaktas att svensk kriminalvård är mycket kostsam. Det är i sig inget konstigt med det – Sverige är ett väl utvecklat i-land. Därmed är även kriminalvården i Sverige utvecklad. Det konstiga uppstår när utländska medborgare, som kommit hit för att begå brott, döms för brott och avtjänar straff i miljöer som ofta kan vara av högre standard än vad de själva är vana vid i sina hemländer. Detta skapar inte precis incitament för att inte återvända hit på ytterligare en brottsturné.

Jag anser att Sveriges kriminalvård ska vara human men att den måste anpassas efter verkligheten. Jag vill därför att regeringen återkommer med ett förslag om att bygga en ny form av kriminalvårdsanstalt för utländska medborgare som ska utvisas, avvisas eller väntar på beslut om sådan åtgärd. Denna nya form av kriminalvårdsanstalt ska vara human men spartansk – mat och husrum ges, men i övrigt inga former av ”fängelselyx” – dvs. ingen hög standard eller några rehabiliteringsåtgärder. Även de som dömts till riktiga livstidsstraff i enlighet med Sverigedemokraternas förslag bör förläggas till dessa mer spartanska faciliteter, som ändå självfallet ska ha god säkerhet.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu har anfört.

13. Avtal om överförande av straffverkställighet, punkt 18 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Martinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2524 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 15.

Ställningstagande

När en utlänning blir dömd till fängelse med efterföljande utvisning ska Sverige sträva efter att den dömda utlänningen avtjänar straffet i sitt hemland eller

i annat anvisat land. Givetvis är det av yttersta vikt att Sverige kan kontrollera och verifiera att den utlämnade brottslingen faktiskt avtjänar det tilldömda straffet. Detta system kan också medföra lägre kostnader för fängelseverksamheten. Sverige ska därmed sträva efter att upprätta avtal med andra länder för att möjliggöra detta.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anför.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:86 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att kriminalisera rymningar från svenska fängelser.

2014/15:458 av Kristina Nilsson och Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriminalvård.

2014/15:882 av Tuve Skånberg (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att farmakologisk behandling i kombination med psykologisk och social terapi ska användas för att en dömd pedofil ska få villkorlig frigivning.

2014/15:1110 av Kent Ekeroth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bygga spartanska fängelser anpassade efter personer som antingen ska utvisas efter dom eller som har fått riktigt livstidsstraff.

2014/15:1330 av Margareta B Kjellin (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla kriminalvårdsinrättningar ska vara fria från narkotika och att ingen behandling med ersättningspreparat som Metadon och därtill närliggande substanser ska få förekomma.

2014/15:2147 av Shadiye Heydari (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra övergången mellan anstalten, frigivningen och hemmet i syfte att minska återfallen i brottslighet.

2014/15:2493 av Richard Jomshof och Kent Ekeroth (SD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att obehållna permissioner för livstidsdömda mördare ska avskaffas.

2014/15:2524 av Kent Ekeroth m.fl. (SD):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort den automatiska frigivningen efter två tredjedelar av utdömt straff enligt 26 kap. 6 § brottsbalken.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att upprätta avtal med andra länder för att möjliggöra att en utlänning som är dömd till fängelsestraff följt av utvisning kan avtjäna sitt straff i annat land.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera rymning.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa elektronisk fotboja vid frisläppande efter grövre brott.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa reglerna för permission.

2014/15:2536 av Kent Ekeroth och Adam Marttinen (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inskränka rätten till oövervakade besök på anstalter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kameraövervakning i de intagnas fängelseceller.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta regler för permission.

2014/15:2875 av Fredrik Schulte (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla den villkorliga frigivningen sedan två tredjedelar av strafftiden löpt ut samt att varje dömd brottsling måste avtjäna minst den fulla tidsbegränsade strafftid som vederbörande dömts till.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att varje person som dömts till ett tidsbegränsat fängelsestraff ska, sedan det fulla straffet avtjänats, därefter villkorligt frigives under en tid som motsvarar en tredjedel av samma straffvärde, dock högst två år.

2014/15:2970 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa reglerna för villkorlig frigivning.

2014/15:2973 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om effektivare individualpreventiva påföljder för eftervård och behandling.

2014/15:2986 av Beatrice Ask m.fl. (M, C, FP, KD):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av nya former för samverkan mellan Kriminalvården och andra aktörer i syfte att förbättra möjligheterna till återanpassning till ett liv fritt från kriminalitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Kriminalvården i uppdrag att utöka och utveckla arbetet med särskilda utslussningsåtgärder i syfte att förbereda de intagna för livet efter tiden på anstalt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka tillgången till yrkesutbildning på anstalt.